

A pénzmosás és a korrupció érzékelése

Money Laundering and Corruption Perception

Kálmán Botond Géza

Dr., PhD, kutatóintézet-vezető,
egyetemi docens
Kodolányi János Egyetem,
Gazdálkodási és Menedzsment Tanszék
és Gazdaságtudományi Kutatóintézet
kalman.botond.geza@kodolanyi.hu
Neumann János Egyetem
Pénzügy és Számvitel Tanszék
kalman.botond.geza@nje.hu
Budapesti Metropolitan Egyetem
Gazdaságtudományi
és Pénzügyi Intézet
eupemq@instructor.metropolitan.hu

Bárcki Judit

Dr., PhD, habilitált egyetemi docens,
törzstag
Neumann János Egyetem,
Doktori Iskola
barcki.judit@nje.hu

Hegedűs Mihály

Dr., PhD, habilitált főiskolai tanár,
kamarai tag, könyvvizsgáló
címzetes egyetemi tanár
Magyar Könyvvizsgálói Kamara
hegedus@hkaudit.hu

Hoang Anh Tuan

doktorandusz, tudományos
segédmunkatárs, kutató
HUN-REN Számítástechnikai és
Automatizálási Kutatóintézet,
Magyar Tudományos Akadémia
Kiválósági Központ
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Informatika Doktori Iskola
hoang.laszlo@sztaki.hu

Zéman Zoltán

Dr., PhD, egyetemi tanár, törzstag,
EDHT tagja
Neumann János Egyetem,
Doktori Iskola
zeman.zoltan@nje.hu

Absztrakt

Cél: Jelen tanulmány célja a korrupció és a pénzmosás közötti összefüggések feltárása és elemzése. Az eredmények megosztása hozzájárulhat a vizsgált jelenségek elleni hatékony fellépéshez.

Módszertan: A szerzők a nyilvános internetes adatbázisokból a Transparency International korrupcióérzékelési indexét és az Organised Crime index pénzmosás elleni küzdelem hatékonyságát értékelő összetevőjét használták. Ezeket statisztikai módszerekkel (leíró statisztika, ANOVA, korreláció és lineáris regresszió) vizsgálták a világ 175 országát tartalmazó mintában.

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 06. 25. Átdolgozás: 2024. 07. 15.
Elfogadás: 2024. 07. 25.

Megállapítások: A pénzmosás elleni küzdelem hatékonyságának fokozódása általában csökkenti az érzékelt korrupciós szintet. A két mutató között jól magyarázott, szignifikáns pozitív korreláció van. A korrupció érzékelt szintjét a szervezett bűnözés más tényezői is befolyásolják kontinensenként eltérő hatással.

Érték: A kutatás értékét az adatok naprakész jellege adja. Határai közül a legfontosabb, hogy a szervezett bűnözés indexe csak 2021 óta áll rendelkezésre. További lehetséges kutatási irány a nemzeti jövedelem szerinti országcsoportok vizsgálata, valamint a jelentések számának növekedésével párhuzamosan az idősoros elemzések elvégzése.

Kulcsszavak: korrupció, pénzmosás, szervezett bűnözés, földrészek.

Abstract

Aim: The purpose of this study is to explore and analyse the connections between corruption and money laundering. Sharing the results can contribute to effective action against the investigated phenomena.

Methodology: The authors used Transparency International's corruption perception index and the anti-money laundering component of the Organized Crime index from public Internet databases. They were examined using statistical methods (descriptive statistics, ANOVA, correlation and linear regression) in a sample of 175 countries of the world.

Findings: Increasing the effectiveness of the fight against money laundering generally reduces the perceived level of corruption. There is a well-explained, significant positive correlation between the two indicators. The perceived level of corruption is also influenced by other factors of organized crime with different effects from continent to continent.

Value: The value of the research is given by the up-to-date nature of the data. The most important of its limitations is that the organized crime index has only been available since 2021. Another possible research direction is the examination of country groups according to national income, as well as the performance of time series analyses in parallel with the increase in the number of reports.

Keywords: corruption, money laundering, organised crime, continents

Bevezetés

Jelen tanulmány azt a kérdést vizsgálja, hogy a világ országaiban a szervezett bűnözés egyik megjelenési formája, a pénzmosás és az ország korrupcióérzékelési szintje között kimutatható-e összefüggés. Erre a célra a szerzők nyilvánosan elérhető internetes adatbázisok adatait használják. A pénzmosást a szervezett bűnözésről évente készülő Organised Crime Index (OC) mutatójának alapján elemzik. A korrupció érzékelését a Transparency International által rendszeresen közölt Corruption Perception Index adatbázisának felhasználásával mérik. Az OC adatbázis nem tekint vissza hosszú múltra. Mindössze 2021-ben és 2023-ban készült eddig ilyen felmérés. Ezért a szerzők nem a pénzmosás és a korrupcióérzékelés közötti kapcsolat időbeli alakulására fókuszálnak, hanem inkább földrajzi, regionális, illetve vagyoni (egy főre jutó bruttó hazai termék – GDP per capita) helyzetük szerinti országcsoportok hasonlóságait és eltéréseit vizsgálják. A tanulmány eredetiségét egyrészt a felhasznált adatok naprakész jellege adja. Hozzájárul a tanulmány ahhoz a harchoz is, amely ma már nemzetközi szinten folyik a szervezett bűnözés globális jelensége ellen. A szerzők összekapcsolnak két olyan globális szervezett bűnözési formát, amelyeknek közös eleme jelentős pénzösszegek nagyrészt láthatatlan és nehezen felderíthető mozgása. A gazdaságból a bűnözésbe került anyagi források súlyosan veszélyeztetik a napjaink egyik prioritásaként kezelt pénzügyi fenntarthatóságot. Maga a szervezett bűnözés, ezen belül különösen a korrupció pedig a gazdasági-környezeti fenntarthatóságot is veszélyezteti, mivel az egyéni-vállalati érdekeket a jogszabályok fölé helyezi, azok megkerülésével érvényesíti.

Szakirodalmi háttér

A *Lancet* című orvosi hetilap 2021 februárjában közölte Rob Hyde (2021) cikket, amelyben az Ursula von der Leyen és a Pfizer gyógyszergyár COVID–19 vakcinája közötti kapcsolódás homályos jellegéről, szöveges üzenetekben történt üzletkötésről írt. Két évvel később a legkülönbözőbb fórumokon is központi téma lett az ügyben zajló szöveges üzenetekkel megkötött megállapodás (Stolton, 2023). Bár a fő kérdés az információszabadság problémája volt, az egyik gyártóval zajló eltitkolt tárgyalások a korrupció gyanúját is felvetették. Nem sokkal később, 2022 decemberében került nyilvánosságra a Katar-gate-ügy, amelyben az Európai Unió vezető politikai körei voltak érintettek (Hegewald & Schraff, 2024; Wax, Braun, & Wheaton, 2023). Ezek az ügyek ismét fókuszba helyezték és időszerűvé tették a korrupció, a pénzmosás és a szervezett bűnözés kérdését.

Ezek a cselekmények nem a modern idők jellemzői, már az ókorból is maradtak fenn ezekkel foglalkozó beszámolók (Beare, 1997; Villányi, 2021). A fogalmak mai keretei az újkor kezdetén, a nemzet- és államfogalommal párhuzamosan jöttek létre (Engels, 2016; Koselleck, 2010). A szervezett bűnözésről számos definíció született, amelyeket jól összefoglal és csoportosít Moran (2007). A szervezett bűnözés definícióját a Magyarországon jelenleg hatályos 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) 459. §. (1) bekezdésének 1. pontja fogalmazza meg. A Btk. különbséget tesz továbbá bűnszervezet és bűnszövetség között is. Mivel jelen tanulmánynak nem célja a fogalmak jogdogmatikai tárgyalása, a szerzők egyszerűsítve a Btk. meghatározásait az alábbi definíciót használják: a szervezett bűnözés lényege, hogy bűnözők szervezetet hoznak létre, amelynek célja bűncselekmények elkövetése.

A szervezettség általában növeli a bűnelkövetés hatékonyságát is, továbbá lehetőséget ad további kapcsolatok kiépítésére is. Ezek közül kiemelten veszélyes a bűnözés és a politika összefonódása, amelynek egyik klasszikus példája az olasz maffia. Canali (2021) leírása szerint ez egy több szervezetből álló hálózat (Cosa Nostra, 'Ndragheta, Camorra, Sacra Corona Unita). Ezek területi és tevékenységi specializációja biztosítja a közöttük felmerülő ellentétek minimalizálását. A szervezetek számos szállal kapcsolódtak a vezető politikai körökhöz, kölcsönös előnyök érdekében (Barone, Masciandaro, & Schneider, 2022). A politikusok megszabadultak ellenfeleiktől és választásokat nyertek, a maffia befolyása alatt álló cégek pedig közbeszerzési megbízásokon keresztül állami költségvetési forrásokból, sőt európai uniós kohéziós alapokból, zöld finanszírozási forrásokból is részesültek. Ez utóbbira példa a 'Ndragheta hulladékkezelési „üzletága”. Kérdés azonban, hogy egy ilyen kapcsolatban ki irányít. Ciancimino és Licata (2013) szerint egyértelműen a maffia a domináns fél. Jól jelzik ezt a politikusok, ügyészek, bírók ellen elkövetett gyilkosságok (Capitani, 2007).

A fedőcégek és közbeszerzések – akárcsak a már említett uniós botrányok – jól illusztrálják, hogy a korrupciónak ugyan a nepotizmustól a vesztegetésig számos megnyilvánulási formája van (Campos & Pradhan, 2007; Fenyvesi, 2013), de gyakran szorosan összefügg nagy pénzösszegek ellenőrizetlen, sokszor fel sem deríthető mozgásával. Ebben hasonlít a pénzmosásra, azaz a bűnözésből származó pénzösszegek befektetéssel történő látszólagos törvényes eredetűvé tételére, és így is kapcsolódik a szervezett bűnözés problémájához (Rose-Ackerman & Palifka, 2018). A pénzmosás definícióját szintén tárgyalja a Btk. (XL. fejezet), valamint számos tudományos publikáció is (Korejo et al., 2021; Stessens, 2006). Tekintettel arra, hogy a bűnszervezetek gyakran nemzetközi jellegűek, és a legalizálni kívánt vagyon is gyakran az elkövetés

helyétől eltérő államban található, a probléma kezelése nemzetközi összefogást tesz szükségessé a jogi szabályozásban, a felderítő munkában és az igazságszolgáltatás területén is (Inzelt, Kerecsi, & Lévy, 2014). Ezt az összefogást támogatja számos nemzetközi adatbázis és projekt létrehozása is, mint például a Global Initiative Against Transnational Organized Crime (Kaysser et al., 2023), a Sanction Scanner (URL5), vagy az Európai Unió ENACT projektje (Interpol, 2017). A United Nations Convention against Corruption (UNCAC) és a United Nations Convention against Transnational Organised Crime (UNTOC) az Egyesült Nemzetek Szervezetének projektje (Huter & Scaturro, 2019; URL9). Számos más kezdeményezés (Shehu, 2005) és jogalkotási konvergencia (Veiga & de Andrade, 2006) jött létre a fent említettek mellett is.

A korrupció és a pénzmosás mérése és felderítése a jelenség rejtett jellege miatt nehéz (Fenyvesi, 2014). Erre is visszavezethető, hogy nincs mindenki által elfogadott egységes definíciója (Fenyvesi, 2014). Számos korrupció-definíció született, amelyek más-más oldalról közelítik meg ugyanazt a lényegyet (Wangga, Wirawan, & Kardono, 2022). Jelen tanulmány szerzői a jelenség leírására a Transparency International definícióját használják, ami szerint a korrupció a közhatalommal/közbizalommal/ráruházott pozícióval való visszaélés egyéni haszonszerzés érdekében (Nagy, 2018). Tovább segíti a korrupció rejtve maradását, hogy számos esetben látszólag megkönnyíti az ügyek intézését (Martin, 2020), sőt akár a bankok hasznát is jelentősen növelheti (Zaman et al., 2020). A könnyebb ügyintézés jellemző példája a hivatali korrupció. A korrupció jelensége nagyrészt rejtett, ezért objektív mérése nehéz (Németh, Jakovác, & Vargha, 2021). A korrupciót egyrészt annak érzékelésén keresztül (Keller & Sík, 2009) mérik (URL1; URL8), ami a szubjektív veszélyét hordozza magában. A másik lehetőség, az objektív, statisztikákon alapuló mérés, erre példa a Világbank és az ENSZ közös projektje, az Asset Recovery Watch Database (URL6), amely az illegálisan szerzett eszközök jogi úton történő visszaszerzése érdekében indított eljárásokat tartalmazza. Az objektív alapú mérések viszont csak a napvilágra került esetekre alapozhatók, ami viszont az alulbecslés veszélyét hordozza magában (Donchev & Ujhelyi, 2014). A nehéz detektálhatóság következtében fontossá válik a megelőzés (Ifi-Valde et al., 2015), valamint a felderítésben is megjelennek a fedett módszerek, mint például a Magyarországon 2011-ben bevezetett megbízhatósági vizsgálat. Ez utóbbiak alkalmazása azonban szintén problémákat vet fel (Veprik, 2020). A korrupciós indexek másik problémája a megbízhatatlanság, aminek oka lehet például, hogy az indexet közlő szervezetek nem függetlenek (Budsaratragoon & Jitmaneroj, 2020; Németh, Vargha, & Pályi, 2019). A korrupció és a szervezett bűnözés kimutatható jelenléte fokozza az országhoz tartozó kockázatot (Kaufmann & Kraay, 2023),

elriasztja a befektetőket és rontja a hitelminősítői besorolást is (Budik & Ezr, 2015; Panizza, 2017). Az országról alkotott kedvezőtlen kép nemcsak minősítési hátrányt okoz, rontja az országimázst is (Sychowiec, Bauhr, & Charron, 2021), ami akár az idegenforgalom visszaesésével is járhat. Ezt a kedvezőtlen hatást jelentősen erősíti, hogy a korrupció érzetét gyakran tekintik az országokban előforduló tényleges korrupciós jelenség megbízható helyettesítőjének. Politikusok, gazdasági szakemberek, újságírók is gyakran esnek ebbe a hibába nyilatkozataikban és cikkeikben, amikor egy országot a Transparency International Corruption Perceptions Index rangsorának eredményére hivatkozva minősítenek korruptnak. Tipikusan ilyen hibát illusztrál Előd (URL2), vagy a Portfolio.hu (URL4) tudósítása. Az ilyen sajtóközlemények rontják az ország hírnevét, nemzetközi minősítését. Ezért elengedhetetlen a megfelelő fellépés, amely segít megőrizni az ország integritását és versenyképességét (Szántó, 2018). A szakirodalomban az online sajtótermékek korrupciós tudósításait részletesen vizsgáló munkákban (Czibik et al., 2017; Pápay et al., 2016) a korrupció sajtóreprerentációjáról részletesebb információk is elérhetők. Ugyanakkor a szakirodalom egyértelműen igazolja azt is, hogy nincs szignifikáns kapcsolat egy ország lakosságának korrupcióérzékelése és a korrupció tényleges előfordulása között az adott országban (Abramo, 2008; URL3).

A korrupció és a pénzmosás rejtett pénzáramokkal jár. A rejtett jelleg tovább erősödik, mivel a modern technika és a kriptovaluta-tranzakciók követhetlensége elősegíti a bűncselekmények elkövetését is (Choo, 2015; Rusanov & Pudovochkin, 2020). A korrupció és a pénzmosás közötti hasonlóságon kívül a szakirodalom igazolta a két jelenség szoros kapcsolatát is (Chaikin & Sharmán, 2009). Ezt a kapcsolatot matematikailag is modellezték, az úgynevezett differenciáljátékok elméletének alkalmazásával. Mendes és Oliveira (2013) eredményei szerint a korrupció növeli a piszkos pénz mennyiségét a formális gazdaságban. Azt is megállapították, hogy a pénzmosásellenes szabályozással együtt a kormányoknak megfelelően meg kell fizetniük a tisztviselőket, hogy megelőzzék korrumpálódásukat. A pénzmosás hatása szerteágazó. Fenyegeti a gazdasági és pénzügyi rendszereket, és jelentős hatással van a jövedelemelosztásra és a makrogazdasági változókra. A pénzmosás gazdasági fejlődésre gyakorolt negatív hatásait nehéz mérni, de az erőforrások eltérítésével biztosan súlyosan károsítja számos országban a pénzügyi szektor gazdaságát, ösztönzi a bűnözést és a korrupciót (Gjoni, M., Gjoni, A., & Kora, 2015). Csökkenti az adóbevételeket is, megnehezítve ezzel az állam funkcióinak megfelelő ellátását. Ez viszont az államba vetett bizalom csökkenéséhez vezethet (Báger, 2016). A korrupció, illetve a pénzmosás elleni harcnak tehát egyik fontos célja a két magatartás közötti kapcsolat megszüntetése, amit a szakirodalom uncoupling-ként

említ (Mugarura, 2016). A Mugarura által ikerbűncselekménynek nevezett cselekmények szétkapcsolása azért is lényeges feladat, mert a korrupció megnehezíti a bűnüldözést is (Livescu, 2017; Mugarura, 2010).

Kutatási hipotézisek

A korrupció a pénzmosás egyik alaphűncselekménye. A korrupció és a bűncselekményből származó bevétel legalizálása (pénzmosás) szorosan összefügg egymással (Domashova & Politova, 2021). A korrupció pénzmosásra gyakorolt hatása – a pénzügyi ellenőrzések és a pénzügyi beszámolóok elkészítési szabályainak alkalmazása nélkül – pozitív és jelentős (Amara, Khlif, & El Ammari, 2020). Az empirikus adatok szerint a pénzmosás visszaszorítása a korrupció alacsonyabb szintjét kívánja meg, mivel a két jelenség között statisztikai kapcsolat van. A pénzmosás a bűnözés és a korrupció előmozdításával a termelékenységet is csökkenti. A kutatások megerősítették a pénzmosás és a korrupció kapcsolatát, ami lehetővé tette azoknak a célintézkedéseknek a kidolgozását, amelyek segíthetik mindkét jelenség visszaszorítását (Gaspareniene et al., 2022). A legsikeresebb ezekben az intézkedésekben Hollandia és – az azóta már nem uniós tagállam – az Egyesült Királyság.

A szakirodalom áttekintését követően a szerzők három kutatási hipotézist fogalmaztak meg.

H1: A pénzmosás elleni harc sikeressége és a korrupció érzékelt szintje közötti kapcsolat statisztikai módszerekkel igazolható.

A magas szintű korrupció, a pénzmosás és a feketepiaci gazdaság mértéke szorosan összefügg a szervezett bűnözés észlelési indexével. Egyes országokban a köztisztviselők a bűnözők általi befolyásolás célpontjává váltak, és információkkal látták el a szervezett bűnözést (Schultz, 2023). Más esetekben a bűnözők igyekeznek behatolni a politikai szférába és nyíltan részt venni a közéletben. Kolumbiában például a jól ismert drogkereskedő, Pablo Escobar nem habozott megalapítani egy politikai pártot és indulni a parlamenti választásokon. Ukrajnában 1999-ben komoly problémát jelentett a bűnözők beszívargása a törvényhozásba. Megbízható források szerint több mint húsz parlamenti képviselőt állíthattak volna bíróság elé bűncselekmények elkövetésének vádjával, ha megfosztották volna őket képviselői mentelmi joguktól, és a helyi politikai testületekbe is beválasztották 44 bűnözői háttérű törvényhozót (Chêne & Hodess, 2008). Ennek alapján tekinti a szervezett bűnözést Balogh (2015) a társadalmi tőke árnyoldalának (Balogh, Nagy, & Szántó, 2015).

H2: A szervezett bűnözést jellemző tényezők segítségével a korrupcióérzékelés változása megmagyarázható.

Adamoli és munkatársai (1998) riportja részletes áttekintést nyújt a szervezett bűnözésen belüli tiltott tevékenységek tendenciáiról a világ különböző területein (Észak-Amerika, Közép- és Dél-Amerika, Nyugat-Európa, Kelet-Európa, Afrika és az Öböl-menti államok, Ázsia és Óceánia), és a nemzetközi szinten működő bűnözői csoportokban bekövetkezett változásokról. Az országok és régiók között nagy különbségeket mutatnak be. Leírták azt is, hogy a globalizáció és a technológiai innováció nyújtotta előnyök lehetőséget teremtettek arra, hogy a bűnözői csoportok alkalmazkodjanak a piac új igényeihez. Megnövekedett az úgynevezett kapcsolt bűncselekmények száma, mint például az emberkereskedelem (és kizsákmányolás a helyi bűnözői körökben: prostitúcióra, drogyártásra és más bűncselekmények elkövetésére kényszerítéssel.), a kábítószer-csempészet, az illegális fegyverkereskedelem, a pénzmosás vagy a környezeti bűncselekmények. Ugyanakkor a bűnözői csoportok megtanulták kihasználni az egyes országok jogában meglévő kikapukat és jogszabályi eltéréseket, és olyan ágazatokban is megjelentek, ahol a vonzó gazdasági megtérüléshez képest viszonylag alacsony a felderítés és a súlyos büntetés kockázata. A legfrissebb jelentések szerint (Di Maggio & Lo Verde, 2021) a helyzet lényegében ma is hasonló. A szervezett bűnözői csoportok a világ minden pontján jelen vannak. Szervezeti és működési sajátosságaikat azonban földrajzi, kulturális, társadalmi és politikai környezetük határozza meg (Antalóczy et al., 2019).

H3: A szervezett bűnözést meghatározó tényezők és a korrupció érzékelt szintje közötti kapcsolat jellege kontinensenként eltér (H3a) és egy kontinensen belül földrajzi régióként is különbözik (H3b).

Adatok és módszer

A tanulmány nyilvánosan elérhető adatbázisok felhasználásával vizsgálja a szervezett bűnözés részterületét jelentő pénzmosás és a korrupció érzékelt szintje közötti kapcsolatot a világ közel kétszáz országában. A kutatáshoz a szerzők három adatbázis adatait használták fel. Ezek:

- 1) Organised Crime Index (OC) a pénzmosásról (Kaysser et al., 2023).
- 2) Transparency International Corruption Perception Index (TI-CPI) a korrupció érzékeléséről (URL8).
- 3) Worldwide Governance Indicators (WGI) a korrupció országkockázati jelentőségéről (Kaufmann & Kraay, 2023).

A TI-CPI a közzsférában érzékelt korrupciót vizsgálja üzletemberek és országalemlzők kérdőíves megkérdezésével ([URL7](#)).

Az elvégzett vizsgálatok és elemzések megalapozása érdekében a fejezet követező része áttekinti az adatbázisokból felhasznált adatokat, továbbá azon módszertani eljárásokat, amelyekkel a szerzők a különböző forrásokból származó adatokat összehasonlíthatóvá és egységes módon kezelhetővé tették.

Az OC a Nemzetközi Szervezett Bűnözés Elleni Globális Kezdeményezés (Global Initiative Against International Organised Crime) által létrehozott adatbázis. A kezdeményezést az USA kormánya és az Európai Unió ENACT projektje finanszírozza, a gyakorlati megvalósítás az Interpol közreműködésével zajlik. Az OC az egyes országok szervezett bűnözési helyzetét és a bűnözéssel szembeni ellenálló képességét (reziliencia) méri egy 1-től 10-ig terjedő skálán. Tekintettel arra, hogy az indexet elemző és értékelő magyar nyelvű szakirodalmat nem sikerült találni, általánosan elfogadott magyar terminusok hiányában a szakkifejezések saját fordítását használja a jelen tanulmány (criminal markets = bűnözői piacok, criminal actors = bűnszereplők). Az országok szervezett bűnözési pontszámát tizenöt úgynevezett bűnözői piac és négy bűnszereplő-típus átlaga adja. A bűnözői piacok a szervezett bűnözés bevételi forrásai. Ezek az áruk vagy emberek tiltott kereskedelmének és/vagy kizsákmányolásának teljes folyamatát magukba foglalják. A bűnszereplők a szervezett bűnözői tevékenységekben részt vevő csoportok. A bűnszereplők szubindexének értéke e csoportok szerkezetének, ellenőrzésének és befolyásának értékelésén alapul. Minél magasabb egy ország bűnözési pontszáma, annál súlyosabb probléma az adott országban a szervezett bűnözés.

A reziliencia pontszámokat 12 úgynevezett rugalmassági mutató átlaga alakítja ki. Ezek a mutatók a társadalom azon politikai, jogi, gazdasági és társadalmi szféráját reprezentálják, amelyek együttesen képesek holisztikus és hatékony választ adni a szervezett bűnözésre (például kormányzati hatékonyság, jogalkotás és jogérvényesítés, áldozatok és tanúk védelme). A bűnözéssel ellentétben minél magasabb az ellenállóképességi pontszáma egy országnak, annál hatékonyabbak a szervezett bűnözésre adott válaszintézkedései. A jelen tanulmányban vizsgált pénzmosás a reziliencia-mutatók egyike, tehát ebben az esetben a magasabb pontszám kedvezőbb helyzetet, jobb ellenálló képességet jelent.

A pénzmosás indexéhez hasonlóan értékelendő a CPI pontszám is. A Transparency International módszertani ismertetője szerint ([Lambsdorff, 2008](#)) a tizenhárom adatforrás alapján összeállított, kompozitindex jellegű 1–100 közötti országpontszám magasabb értéke kedvezőbb helyzetet, azaz alacsonyabb érzékelt korrupciót jelent. Ez a tény lehetőséget biztosít arra, hogy e két mutató együttmozgását, tendenciáit és trendjeit a szerzők közvetlenül vizsgálhatják

anélkül, hogy bármelyik mutató kódolásának invertálását el kellene végezniük. Bár a korrupció mérése, annak nagyrészt rejtett jellege miatt nehéz (Fenyvesi, 2014), továbbá a CPI objektivitását több kritika is érte már (Budsaratragoon & Jitmaneroj, 2020; Németh et al., 2019), a szerzők az index határainak figyelembevétele mellett ezt a mutatót használják. Egyrészt a CPI általános globális elfogadottsága miatt döntöttek így, másrészt az indexben szereplő országok nagy száma miatt. Ez utóbbi tény teszi lehetővé a OC és a CPI együttes vizsgálatát.

A Világbank hét reprezentatív és tizenhét nem reprezentatív mutatószámból állítja össze a WGI korrupciós országkockázati mutatószámát (URL10). Ez a mutató a Transparency International CPI szubindexe is, ezért jelen tanulmány ez utóbbi, a Transparency International által a CPI-hez illesztett változatát használja az adatok egységes elemezhetősége érdekében. A magasabb pontszám ennél a mutatónál is kedvezőbb.

A szerzők első lépésként egy adatbázisba fésülték össze a kutatáshoz kiválasztott adatbázisokat. Ebben a lépésben történt az adatok tisztítása. Először kizárták a vizsgálatból azokat az országokat, amelyek nem szerepeltek minden vizsgált adatbázisban. Így az OC 193 országából 175 ország maradt a szerzők saját mintájában. A felhasznált indexek mindegyikénél fontos szerepet kap az elméleti átlag. Ez az adott index esetében a lehetséges minimum és maximum pontszám számtani közepe. Az elméleti átlag jelenti az alapot a helyzet kedvező vagy kedvezőtlen jellegének tájékozódási célú megítéléséhez. A számtani középérték ugyanis megmutatja, hogy statisztikailag mit tekinthetünk „átlagos” teljesítménynek. Ehhez viszonyítva a minta tényleges átlagát elmondható, hogy a vizsgálat résztvevői hogyan teljesítettek az elméletileg elvárt átlaghoz képest. Például az ötfokú Likert-skála elméleti átlaga: 2,5. Ha a válaszadók átlaga ugyanebben a kérdésben 3,5 értékű lesz, akkor elmondható, hogy a minta jobban teljesít az átlagosan elvárhatónál.

Az első elvégzett vizsgálat a minta leíró statisztikáinak elkészítése és elemzése volt. Az eredmények alapján egyrészt előzetes rátekintés nyerhető a témára és a későbbiekben várható eredményekre. A leíró statisztika alapján a minta normalitása a kiindulópont a további vizsgálatok paraméteres vagy nem paraméteres jellegének kiválasztásához, valamint a minta szóráshomogenitásának (homoszkedaszticitás) alapján történő teszt kiválasztáshoz a Levene-teszt segítségével (Levene, Olkin, & Hotelling, 1960). A fenti eredmények alapján összehasonlító vizsgálatot (ANOVA) végeztek a szerzők. A talált különbség páronkénti felderítésére post-hoc teszt végzése szükséges (Tukey, 1949). Mivel az eredmények arra utaltak, hogy a pénzmosás és az érzékelt korrupció között kapcsolat lehet, a szerzők megvizsgálták a két index korrelációs mátrixát. A talált korreláció alapján a szerzők regressziós modellt készítettek annak vizsgálatára, hogy milyen

mértékben befolyásolja az érzékelt korrupciót a szervezett bűnözés elleni harc három összetevője, a bűnözői piacok, a bünszereplők és a reziliencia, valamint ennek összetevői közül a pénzmosás elleni harc hatékonysága. A modell összeállítás előtt – mivel a normalitás és a homoszkedaszticitás (a hiba vagy a változók szórása állandó marad a független változók értékeinek változása során) feltételei fennállnak, szükséges még a kiugró értékek keresése (Cook, 1977). Fontos feltétel még a változók között fennálló autokorreláció, ami egy változónak a saját maga időben vagy térben különböző értékeivel vett korrelációja (Durbin & Watson, 1950) és a multikolinearitás kiszűrése (Senaviratna & A. Cooray, 2019). A multikolinearitás röviden összefoglalva azt jelenti, hogy két vagy több magyarázó változó között túl szoros korrelációs kapcsolat van, ami megzavarja a becslést. Ha a megfelelő feltételek nem teljesülnek, jelentősen ronthatják a modell eredményeit és értelmezhetőségét.

Eredmények

Mindkét vizsgált évben 175 országra terjedt ki a szerzők kutatása. Hiányzó adatok egyik index esetében sincsenek (1. számú táblázat). Az AML (Anti Money Laundering) az OC pénzmosás elleni komponense, a pénzmosás elleni küzdelem hatékonyságát jellemzi.

1. számú táblázat

A használt indexek leíró statisztikái

	Év	N	Hiányzó	Átlag	SD	Min.	Max.
OC	2021	175	0	4,92	0,760	3,12	6,75
	2023	175	0	5,00	0,780	3,15	6,69
AML	2021	175	0	4,69	1,627	1,00	8,50
	2023	175	0	4,67	1,632	1,00	8,50
CPI	2021	175	0	42,80	18,720	11,00	88,00
	2023	175	0	42,49	18,590	12,00	90,00
WGI	2021	175	0	43,37	18,580	10,00	83,00
	2023	175	0	43,66	18,350	10,00	83,00

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A magas elemszám (N = 175) alapján a központi határeloszlás tétele alapján (Polya, 1920) a mintaátlagok normalitása feltételezhető, ami lehetővé teszi a statisztikailag előnyösebb paraméteres próbák alkalmazását (Hoskin, 2012).

Az elméleti és tényleges átlagokat a 2. számú táblázat foglalja össze. Az OC esetében a magasabb érték, a másik három index esetében az alacsonyabb érték jelent kedvezőtlenebb eredményt.

2. számú táblázat

A vizsgált indexek átlagai

Index	Elméleti átlag	Átlag (2021)	Átlag (2023)
OC	5,00	4,92	5,00
AML	5,00	4,69	4,67
CPI	50,00	42,80	42,49
WGI	50,00	43,37	43,66

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Az átlagok alakulása azt jelzi, hogy mindkét vizsgált évben a globális indexértékek az elméleti átlag alatt vannak, csupán az OC 2023-as értéke éri el éppen az elméleti átlagot. Ez azt jelenti, hogy a szervezett bűnözés problémája (OC) az átlagosnál kedvezőbb, az érzékelt korrupció szintje (CPI) és a korrupció szerepe az országhozkötésben (WGI) az átlagosnál kedvezőtlenebb. A pénzmosás elleni küzdelem (AML) azonban – amint azt a metodológiai fejezet tárgyalta – egy reziliencia-mutató. Azaz itt az átlag alatti érték szintén alacsony hatékonyságot jelez. Az OC értéke a két vizsgálat között nőtt, az AML, a CPI és a WGI pedig csökkent. Mind a négy változás a helyzet romlását jelzi. Természetesen két mérés még nem jelent idősort, ezért a mutatók időbeli alakulásából csak óvatosan lehet a változások irányára következtetni. Ezért a fenti megállapítás nem tekinthető tudományos eredménynek. Azonban felhívja a figyelmet a téma aktualitására és a helyzet komolyságára.

Mivel a Levene-teszt eredménye egyik változó esetében sem szignifikáns ($p = 0,528-0,981$), ennek alapján a minta homoszkedaszticitása kimondható. Ezután a szerzők azt vizsgálták, hogy az elemzett indexek tekintetében talál-e szignifikáns különbséget az egyes kontinensek között. Az összehasonlítást egyutas ANOVA (one way ANOVA) módszerrel végezték. Alapfeltételként a szóráshomogenitás alapján a változók egyenlőségét (assume equal variances) feltételezték (Fisher, 1919). Ezért a talált eltérések páronkénti vizsgálatát Tukey post-hoc teszttel végezték el (Tukey, 1949)

Az eredményeket foglalja össze a 3. és 4. számú táblázat.

3. számú táblázat

A kontinenseket összehasonlító ANOVA vizsgálat eredménye

	F	df1	df2	p
OC	24,7	4	345	<,001
AML	21,5	4	345	<,001
CPI	37,2	4	345	<,001
GWI	16,1	4	345	<,001

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Az ANOVA-teszt minden vizsgált index esetében szignifikáns lett ($p < 0,001$), ami azt jelenti, hogy az egyes kontinenseken az indexek közötti eltérés nem tulajdonítható a véletlennek. A páronkénti összehasonlítás kimenete (4. számú táblázat) alapján megállapítható, hogy Európa minden vizsgált indexben eltér Afrikától és Ázsiától (Európa indexértékei szignifikánsan magasabbak). Hasonlóképpen tér el Amerikától is, de e két kontinenst az OC indexben (szervezett bűnözés helyzete) hasonló problémák jellemzik.

4. számú táblázat

A Tukey-post-hoc teszt eredményei

	Afrika	Amerika	Ázsia
Amerika	OC, CPI		
Ázsia	OC		
Európa	OC, AML, CPI, GWI	AML, CPI, GWI	OC, AML, CPI, GWI
Óceánia	CPI (GWI)		(GWI)

Megjegyzés: $p < 0,001$ (zárójelben: $p < 0,05$).

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

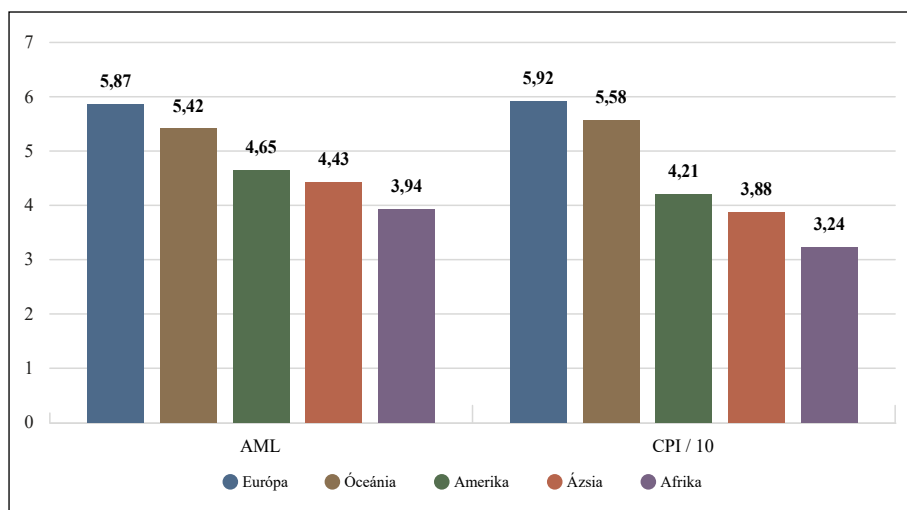
Afrika OC indexe a legkisebb és szignifikánsan eltér Európától, Amerikától és Ázsiától, ami azt jelenti, hogy e négy kontinens közül Afrikában jelent legkevésbé gondot a szervezett bűnözés. A CPI viszont szinte minden kontinens között szignifikánsan eltér. Értéke Európában a legmagasabb (59,17), ami kedvező eredmény, ha felidézünk, hogy a magasabb CPI kisebb érzékelt korrupciót jelent. Európát követi a rangsorban Óceánia (55,87). A többi kontinensen szignifikánsan alacsonyabb a CPI (Amerika: 42,08; Ázsia: 38,81; Afrika: 32,44). Tehát Afrika lakói érzik kontinensüket a leginkább korrupcióval fertőzöttnek. Ez a kontinens legalacsonyabb OC értékével némileg ellentétben áll. Lehetséges magyarázat erre a látszólag paradox helyzetre, hogy ezen a kontinensen nem a szervezett bűnözői csoportok igyekeznek politikai befolyásra szert tenni,

hanem tipikusan a hivatalnokréteg „egészíti ki” alacsony jövedelmét úgy, hogy minden tevékenységéért ellenszolgáltatást vár. Ezt a magyarázatot támasztja alá, hogy a korrupciót érzékelő lakossági vélemények Afrikában a legkedvezőtlenebbek. Ez a megkérdezettek széles körű érintettségét jelzi. Óceánia kizárólag Afrikától tér el szignifikáns mértékben és csupán a CPI értékében (Óceánia: 55,83; Afrika: 32,44).

Mivel a tanulmány fő fókuszja a pénzmosás és a korrupcióérzékelés viszonyának vizsgálata, érdemes megnézni, hogy hogyan alakulnak az ezeket leíró indexek az egyes kontinenseken (1. számú ábra).

1. számú ábra

A pénzmosás (AML) és a korrupcióérzékelés (CPI) mutatói az egyes kontinenseken

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Az ábra jól illusztrálja, hogy a két index kontinensek szerinti alakulása lényegében azonos. Ezért érdemes megvizsgálni a közöttük fennálló esetleges korrelációt (5. számú táblázat).

5. számú táblázat

A pénzmosás (AML) és a korrupcióérzékelés (CPI) indexeinek korrelációja

		AML
AML	Pearson's r	—
	p-value	—
CPI	Pearson's r	0,733
	p-value	< ,001

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A két index között szignifikáns erős pozitív korreláció mutatható ki ($r > 0,66$, $p < 0,001$). Ez azt jelzi, hogy a pénzmosás elleni hatékonyabb fellépés (magasabb AML) a korrupciós közérzet javulásával (magasabb CPI) jár együtt.

A szervezett bűnözés elleni harc összetevőinek a korrupció érzékelésére kifejtett hatását leíró regressziós modell eredményeit mutatja a 6. számú táblázat. A modell elkészítése előtt a szerzők nem találtak kiugró értékeket a változók között (Cook-távolság < 1), sem autokorrelációt. A Durbin–Watson statisztika értéke 1,88. Az érték szinte félúton van a határértékek (1–3) között, ami azt jelzi, hogy nincs a modell megfelelőségét befolyásoló mértékű autokorreláció. A kolinearitás viszont fennállt a reziliencia és az AML között, ezért a rezilienciát végül a szerzők eltávolították a modellből. A változtatás eredményeképpen megszűnt a magyarázó változók közötti multikolinearitás, és a 6. számú táblázatban látható eredmény született.

6. számú táblázat

A szervezett bűnözés elleni harc összetevőinek hatása a korrupció érzékelésére

Predictor	Estimate	SE	t	p
Intercept	34,63	3,956	8,75	< ,001
Criminal_markets	-1,79	0,848	-2,12	0,035
Criminal_actors	-3,01	0,743	-4,05	< ,001
AML	7,05	0,414	17,02	< ,001

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A modell általános illeszkedése megfelelő ($F[3,346] = 192$, $p < 0,001$), a vizsgált tényezők 62,5%-ban magyarázzák a korrupcióérzet alakulását ($R^2 = 0,625$). A regressziós modell egyenletében (1) végül két szignifikáns tényező szerepel:

$$PCI = 7,05 \times AML - 3,01 \times \text{Criminal actors} + 34,63 + \varepsilon \quad (1)$$

Az egyenlet alapján a pénzmosás elleni küzdelem hatékonysága (AML) jelentős pozitív hatással van a korrupcióérzékelésre. Vagyis a pénzmosás elleni hatékonyabb fellépés növeli a PCI-t, a magasabb PCI érték pedig kedvezőbb korrupcióérzékelést jelent. Ugyanakkor a szervezett bűnözői csoportok tevékenysége szignifikánsan negatív hatású a korrupció érzékelésére. Mivel a bűnözői csoportok befolyásának növekedése rontja a bűnügyi helyzetet, a modell szerint ez a tény a PCI csökkenését (azaz a korrupció érzékelt helyzetének romlását) eredményezi. Ezek az eredmények tökéletesen illeszkednek az elméleti megfontolásokhoz. Amennyiben a szignifikancia szintjét (α) 5%-ban állapítják meg a szerzők, akkor a bűnözői piacok hatásával is kiegészül a modell (2):

$$PCI = 7,05 \times AML - 3,01 \times \text{Criminal actors} - 1,79 \times \text{Criminal markets} + 34,63 + \varepsilon \quad (2)$$

Ez azt jelenti, hogy mindazokon a területeken, ahol a szervezett bűnözés zajlik (például kábítószer-, ember-, fegyverkereskedelem) maga a kriminális tevékenység akadályozása a szervezett bűnözői körök felszámolása nélkül (azaz a „kis halak” elfogása és cselekményeik szankcionálása) is jelentősen javíthat a közvélemény korrupcióérzetén.

A fenti regressziós vizsgálatot a szerzők elvégezték az európai régiók mindegyikében. Az eredményeket a 7. számú táblázat foglalja össze.

7. számú táblázat

A korrupcióérzékelést befolyásoló tényezők Európa régióiban

Régió	Tényező	Hatása a CPI-re	Magyarázottság	p
Közép- és Kelet-Európa	AML	Növeli	77,30%	< 0,001
	Criminal markets	Csökkenti		< 0,05
Nyugat-Európa	AML	Csökkenti	42,20%	< 0,05
Észak-Európa	A modellben nincs szignifikánsan ható tényező			
Dél-Európa	Criminal actors	Csökkenti	80,20%	< 0,05
	Criminal markets	Növeli		

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Az eredményeket áttekintve elmondható, hogy modellünk a legjobban Dél-Európában magyarázza (80,2%) a szervezett bűnözés és a korrupció érzékelt szintjének összefüggését. Ebben a régióban a pénzmosás elleni intézkedéseknek nincs értékelhető hatása a korrupciós érzetre. A bűnözői csoportok (criminal actors) befolyásának növekedése csökkenti a PCI értékét, ami a korrupciós közérzet romlását jelenti. A bűnözői piac (criminal markets) jelenlétének fokozódása viszont növeli a PCI-t, azaz csökkenti az érzékelt korrupció szintjét. Ennek lehetséges

magyarázata, hogy a köztörvényes bűnözés fokozódó manifesztációja hatására a közvélemény inkább a rendőri jelenlét és munka hatékonyságának növelését követeli, és kevésbé foglalkozik a korrupcióval. Ezt a magyarázatot alátámaszthatta volna a kriminalitás alacsonyabb szintjével jellemezhető Észak-Európa modellje. Azonban ebben a modellben nem volt szignifikánsan ható tényező.

Ugyancsak két hatótényezőt sikerült kimutatni Közép- és Kelet-Európa régiójában. Ezek közül a hatás erősségét és szignifikanciáját tekintve is a pénzmosás elleni küzdelem hatékonysága (AML) a jelentősebb. Az AML növekedése növeli a CPI-t, azaz kedvezőbb korrupcióérzékelési mutatót eredményez. A másik tényező a bűnözői piacoké (criminal markets). A köztörvényes bűnözés fokozódása itt is növeli a PCI-t, akárcsak Dél-Európában – a lehetséges magyarázat is ugyanaz.

Nyugat-Európa modelljében csupán egyetlen tényezőnek van szignifikáns hatása a korrupcióérzékelésre, a pénzmosás elleni intézkedések hatékonyságának (AML). Ellentétben Közép- és Kelet-Európával, ebben a régióban az AML jobb hatékonysága csökkenti a CPI-t, azaz fokozza a nyugat-európai polgárokban a korrupció jelenlétének érzetét. Lehetséges magyarázatként fogalmazzák meg a szerzők, hogy ennek oka éppen a korrupció jelenségének döntően rejtett jellege. Ebből következik, hogy minél több pénzmosási eset kerül nyilvánosságra, annál inkább úgy vélekedik a közvélemény, hogy országában nő a korrupció szintje.

Összefoglalva a pénzmosás és a korrupció kapcsolatát, jelen tanulmány az alábbi következtetésekhez vezetett.

A pénzmosást a pénzmosás elleni fellépés (AML) hatékonyságával, a korrupciót pedig a korrupcióérzékelés mértékével (CPI) modellezték a szerzők. Az AML esetében a növekedés hatékonyabb fellépést jelez, tehát ez a kedvező trend. A magasabb CPI azt jelzi, hogy a megkérdezettek alacsonyabb korrupciós jelenlétet érzékelnek országukban, tehát szintén a növekedés a kedvező irány. Az AML és a CPI között erős pozitív irányú kapcsolat van. Azaz

- 1) A pénzmosás elleni hatékonyabb fellépés csökkenti a korrupció érzékelt szintjét.
- 2) Ebben a csökkenésben az AML nem kizárólagos hatású, a bünszervezetek befolyásának visszaszorulása, valamint a bűnözői piacok elleni sikeres fellépés is közrejátszik. (Jelen tanulmány a pénzmosás és a korrupció kapcsolatára fókuszál.)
- 3) A pénzmosás elleni fellépés korrupcióérzékelést csökkentő hatása nem globális. Szignifikánsan hat Közép- és Kelet-Európában, ahol csökkenti a polgárok által érzékelt korrupciós szintet. Ugyancsak szignifikáns, de a közép-kelet-európaival ellentétes hatása van a CPI-re Nyugat-Európában, amit a szerzőknek szintén sikerült magyarázniuk.

Konklúzió

A tanulmány azt a kérdést vizsgálta, hogy van-e statisztikailag igazolható kapcsolat a pénzmosás elleni küzdelem hatékonysága és a korrupció érzékelt szintjének alakulása között (H1 hipotézis). Ezt a hipotézist az elvégzett korrelációs vizsgálat igazolta, a két jelenség között szignifikáns erős pozitív korrelációt sikerült kimutatni. Az ANOVA-vizsgálat eredménye azt mutatja, hogy az egyes kontinensek között szignifikáns különbségek mutathatók ki a szervezett bűnözés tényezői és a korrupció érzékelése között. A H2 hipotézist tehát szintén sikerült igazolni. A regressziós vizsgálat alapján megállapítható, hogy Európa földrajzi régióiban a szervezett bűnözés helyzetét, állapotát meghatározó tényezők különbözőképpen hatnak a korrupció érzékelt szintjére, tehát a H3 hipotézis is igazolódott. A pénzmosás és a korrupció szorosan kapcsolódik a szervezett bűnözéshez. Közös bennük továbbá, hogy mindkettő jelentős ellenőrizetlen pénzáramokkal jár. Ezek a kontrollálatlan források fontos szerepet játszanak a szervezett bűnözés finanszírozásában, ugyanakkor hiányzik azokból az adóbevételekből, amelyekre az államoknak közfeladataik ellátásához szükségük van. A feketegazdaságban lévő pénz hiánya negatívan hat a gazdaságra, a politikai stabilitásra, az ország imázsára (országbrand), minősítésére és a potenciális befektetőkre egyaránt. A bűnözői piacok erősödése rontja a közbiztonságot, az ország polgárainak közérzetét és az államba, annak hivatalaiba és jogérvényesítő képességébe vetett hitét. A pénzmosás és a korrupció elleni küzdelem hatékonyságának fokozása tehát egyaránt érdeke az államnak és törvényiszteelő, becsületes polgárainak. Az eredményeket a szakemberek országspecifikus programok kialakításához használhatják fel, figyelembe véve az egyes államok sajátosságait. Eredményeink felhívják a figyelmet arra is, hogy a korrupció elleni harc önmagában nem elegendő a sikerhez. A szervezett bűnözéssel is fel kell venni a harcot, egyaránt visszaszorítva a bűnözői csoportok jelenlétét és tevékenységét. Ehhez kívánt hozzájárulni a maga eszközeivel a jelen tanulmány is.

Felhasznált irodalom

-
- Abramo, C. W. (2008). How much do perceptions of corruption really tell us? *Economics (e-Journal)*, 2(1), Article 20080003. <https://doi.org/10.5018/economics-ejournal.ja.2008-3>
- Adamoli, S., Di Nicola, A., Savona, E. U., & Zoffi, P. (1998). *Organised crime around the world* (p. 187) [Report]. UN European Institute for Crime Prevention and Control (HEUNI). <https://doi.org/10.15496/publikation-23606>

- Amara, I., Khlif, H., & El Ammari, A. (2020). Strength of auditing and reporting standards, corruption and money laundering: A cross-country investigation. *Managerial Auditing Journal*, 35(9), 1243–1259. <https://doi.org/10.1108/MAJ-10-2018-2026>
- Antalóczy P., Gáspár M., Istvanovszki L., Nyeste P., Pató V. L., Szendrei F., & Szűcs B. (2019). *A nemzetközi és honos szervezett bűnözés története, XX. századi fejlődése és várható tendenciái*. Dialóg Campus Kiadó. <https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/SZB%20ko%CC%88nyv.pdf>
- Báger G. (2016). *Korrupció (online)*. Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/dokumentum/dj169k__14/
- Balogh P., Nagy S. K., & Szántó Z. (2015). A társadalmi tőke árnyoldalai: Korrupciós hálózatok és bünszervezetek. *Századvég*, 20(78), 77–101. https://adt.arcanum.com/hu/view/Szazadvég_2015_78/?pg=87&layout=s
- Barone, R., Masciandaro, D., & Schneider, F. (2022). Corruption and money laundering: You scratch my back, i'll scratch yours. *Metroeconomica*, 73(1), 318–342. <https://doi.org/10.1111/meca.12365>
- Beare, M. E. (1997). Corruption and organized crime: Lessons from history. *Crime, Law and Social Change*, 28(2), 155–172. <https://doi.org/10.1023/A:1008220609526>
- Budik, J. & Ezr, V. (2015). *Corruption Perceptions Index, Credit Rating and Global Competitiveness of Selected Countries*. 1–12. https://is.vsfcs.cz/publication/5195/Budik_Ezr_Corruption_Perceptions_Index.pdf
- Budsaratragoon, P. & Jitmaneeroj, B. (2020). A critique on the Corruption Perceptions Index: An interdisciplinary approach. *Socio-Economic Planning Sciences*, 70, 100768. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2019.100768>
- Campos, J. E. & Pradhan, S. (2007). *The many faces of corruption: Tracking vulnerabilities at the sector level*. World Bank Publications.
- Canali, L. (2021, April 27). L'espansione delle mafie. *Limes*. <https://www.limesonline.com/carte/l-espansione-delle-mafie-14709426/>
- Capitani, G. (Director). (2007, September 10). *Il generale Dalla Chiesa* [Biography]. Endemol Shine Italy, Mediavivere.
- Chaikin, D. & Sharman, J. (2009). *Corruption and money laundering: A symbiotic relationship*. Springer.
- Chêne, M. & Hodess, R. (2008). *Organised crime and corruption* (p. 11). U4 Anti-Corruption Resource Centre, Chr. Michelsen Institute. <https://www.u4.no/publications/organised-crime-and-corruption.pdf>
- Choo, K.-K. R. (2015). Chapter 15 - Cryptocurrency and Virtual Currency: Corruption and Money Laundering/Terrorism Financing Risks? In D. Lee Kuo Chuen (Ed.), *Handbook of Digital Currency* (pp. 283–307). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-802117-0.00015-1>
- Ciancimino, M. & Licata, F. L. (2013). *Don Vito*. Quercus.
- Cook, R. D. (1977). Detection of Influential Observation in Linear Regression. *Technometrics*, 19(1), 15–18. <https://doi.org/10.2307/1268249>

- Czibik, Á., Pápay, B., Szántó, Z., & Tóth, J. I. (2017). Computer Assisted Content Analysis of the print press coverage of corruption in Hungary « Anticorrp. In Z. Szántó & J. I. Tóth (Eds.), *Media and corruption in Hungary (2004-2013)* (pp. 1–99). Corvinus University of Budapest. <https://anticorrp.eu/publications/computer-assisted-content-analysis-of-the-print-press-coverage-of-corruption-in-hungary/>
- Di Maggio, U. & Lo Verde, F. M. (2021). Organized crime as global social problem. In *The Palgrave Handbook of Global Social Problems* (pp. 1–24). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68127-2_240-1
- Domashova, J. & Politova, A. (2021). The Corruption Perception Index: Analysis of dependence on socio-economic indicators. *Procedia Computer Science*, 190, 193–203. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.06.024>
- Donchev, D. & Ujhelyi, G. (2014). What do corruption indices measure? *Economics & Politics*, 26(2), 309–331. <https://doi.org/10.1111/ecpo.12037>
- Durbin, J. & Watson, G. S. (1950). Testing for serial correlation in least squares regression: I. *Biometrika*, 37(3/4), 409–428. <https://doi.org/10.2307/2332391>
- Engels J. I. (2016). *A korrupció története*. Corvina Kiadó.
- Fenyvesi É. (2013). Az ezerarcú korrupció. In Hamar F. (Szerk.), *Multidiszciplináris kihívások – Sokszínű válaszok* (pp. 17–27). Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar Közgazdasági és Társadalomtudományi Intézeti Tanszéki Osztály. https://epa.oszk.hu/03400/03448/00002/pdf/EPA03448_multidiszciplinaris_2013_1_017-027.pdf
- Fenyvesi É. (2014). A korrupció mérhetősége. In Hamar F. (Szerk.), *Multidiszciplináris kihívások – Sokszínű válaszok* (Vol. 4, pp. 21–33). Budapesti Gazdasági Főiskola. <https://publikociotar.uni-bge.hu/id/eprint/672/>
- Fisher, R. A. (1919). The correlation between relatives on the supposition of Mendelian inheritance. *Transactions of the Royal Society of Edinburgh*, 52(2), 399–433. <https://doi.org/10.1017/S0080456800012163>
- Gasparenienė, L., Gagyte, G., Remeikiene, R., & Matuliene, S. (2022). Clustering of the European Union member states based on money laundering measuring indices. *Economics & Sociology*, 15(2), 153–171. <https://doi.org/10.14254/2071-789X.2022/15-2/10>
- Gjoni, M., Gjoni, A., & Kora, H. (2015). Money laundering effects. *UBT International Conference*, 13–20. <https://knowledgecenter.ubt-uni.net/conference/2015/all-events/16>
- Hegewald, S. & Schraff, D. (2024). Corruption and trust in the European Parliament: Quasi-experimental evidence from the Qatargate scandal. *European Journal of Political Research*, 63(4), 1674–1685. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12654>
- Hoskin, T. (2012). Parametric and nonparametric: Demystifying the terms. *Mayo Clinic*, 5(1), 1–5.
- Huter, M. & Scaturro, R. (2019). *UNCAC in a nutshell—A quick guide to the United Nations Convention against Corruption for donor agency and embassy staff*. U4 ACRR & TI. https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdesk/UNCAC-in-a-Nutshell_2019.pdf
- Hyde, R. (2021). Von der Leyen admits to COVID-19 vaccine failures. *The Lancet*, 397(10275), 655–656. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)00428-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)00428-1)

- Ifi-Valde O., Klotz P., Váradi P., & Végh V. (2015). Az új irány: Korrupciómegelőzés a Nemzeti Védelmi Szolgálatnál. *Belügyi Szemle*, 63(10), 5–16. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.10.1>
- Interpol. (2017). *Project ENACT*. <https://www.interpol.int/en/How-we-work/Criminal-intelligence-analysis/Project-ENACT>
- Inzelt É., Kerecsi K., & Lévy M. (2014). *Korrupciós bűncselekmények a büntető igazságszolgáltatás tükrében*. Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. <https://www.ajk.elte.hu/media/39/1e/d6420ce846d0a6b5a8541f7a319c16208f834ee00073679fe8f2a-0433ed7/Inzelt-%C3%89va-Kerecsi-KI%C3%A1ra-L%C3%A9vy-Mikl%C3%B3s-Korrupci%C3%B3s-b%C5%B1ncselekm%C3%A9nyek-a-b%C3%BCntet%C5%91-igazs%C3%A1gszol%C3%A1ltat%C3%A1s-t%C3%BCkr%C3%A9ben.pdf>
- Kaufmann, D. & Kraay, A. (2023). *Worldwide governance indicators, 2023 update*. World Bank. <https://doi.org/10.60572/8N3Y-EV47>
- Kaysser, N., Underwood, F. M., Macfadyen, G., Sergi, A., Betti, S., Chin, S., Amerhauser, K., McLaggan, M., Hunter, M., Scaturro, R., & Eligh, J. (2023). *The organized crime index*. Global Initiative Against Transnational Organized Crime. https://ocindex.net/assets/downloads/global_oc_index.xlsx
- Keller T. & Sik E. (2009). A korrupció észlelése, elfogadása és gyakorlata. In *TÁRKI Európai Társadalmi Jelentés 2009* (pp. 167–182). TÁRKI. https://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_keller_sik.pdf
- Korejo, M. S., Rajamanickam, R., & Md. Said, M. H. (2021). The concept of money laundering: A quest for legal definition. *Journal of Money Laundering Control*, 24(4), 725–736. <https://doi.org/10.1108/JMLC-05-2020-0045>
- Koselleck, R. (2010). *Begriffsgeschichten*. Suhrkamp Verlag. <https://www.suhrkamp.de/buch/reinhart-koselleck-begriffsgeschichten-t-9783518295267>
- Lambsdorff, J. G. (2008). *The methodology of the Corruption Perceptions Index 2008*. Transparency International. https://files.transparencycdn.org/images/2008_CPI_LongMethodology_EN.pdf
- Levene, H., Olkin, I., & Hotelling, H. (1960). Robust tests for equality of variances. In *Contributions to Probability and Statistics: Essays in Honor of Harold Hotelling* (pp. 278–292). Stanford University Press. <https://www.semanticscholar.org/paper/Robust-tests-for-equality-of-variances-Levene/3eb99d37fef7c5b23ea3ecb4e1a7de65b0af59ed>
- Livescu, I. (2017). The link between money laundering and corruption: Is the fight effective? [Tilburg University Law School]. <https://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=142895>
- Martin J. P. (2020). Olajozza vagy csikorgatja a fogaskerekeket? In Kolosi T., Szelényi I., & Tóth I. G. (Szerk.), *Társadalmi Ríport* (pp. 60–89). Táarki Social Research Institute.
- Mendes, C. & Oliveira, J. (2013). Money laundering and corrupt officials: A dynamic model. *Journal of Money Laundering Control*, 16(1), 55–61. <https://doi.org/10.1108/13685201311286850>
- Moran, N. (2007). Defining organized crime: Economic, legal and social factors. In P. P. Mishra & F. Shanty (Eds.), *Organized Crime: From Trafficking to Terrorism [2 volumes]* (pp.

- 43–47). Bloomsbury Publishing. https://books.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=ukTPEAA-AQBAJ&oi=fnd&pg=PA30&dq=definitions+of+organized+crimes&ots=VLBqY3oSqE&sig=Yikz7gWpaAu_B_k_CYoKMLm7paE&redir_esc=y#v=onepage&q=definitions%20of%20organized%20crimes&f=false
- Mugarura, N. (2010). The effect of corruption factor in harnessing global anti-money laundering regimes. *Journal of Money Laundering Control*, 13(3), 272–281. <https://doi.org/10.1108/13685201011057145>
- Mugarura, N. (2016). Uncoupling the relationship between corruption and money laundering crimes. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 24(1), 74–89. <https://doi.org/10.1108/JFRC-01-2014-0002>
- Nagy G. (2018, január 31.). A korrupció fogalma, mérése és hatása. <https://transparency.hu/wp-content/uploads/2018/02/A-korrupcio-fogalma-merese-%C3%A9s-hatasa.pdf>
- Németh E., Vargha B. T., & Pályi K. Á. (2019). Nemzetközi korrupciós rangsorok tudományos megbízhatósága. *Pénzügyi Szemle/Public Finance Quarterly*, 64(3), 321–337. https://doi.org/10.35551/PSZ_2019_3_1
- Németh, E., Jakóvác, K., & Vargha, B. (2021). Módszertani szempontok a hazai korrupciós helyzet tudományosan megalapozott mérésének kialakításához. *Belügyi Szemle*, 69(11), 1963–1980. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.11.5>
- Panizza, U. (Ed.). (2017). *The use of corruption indicators in sovereign ratings*. Inter-American Development Bank. <https://repository.graduateinstitute.ch/record/295742/?v=pdf>
- Pápay, B., Hajdu, M., Szántó, Z., & Tóth, I. J. (2016). Human assisted content analysis of the print press coverage of corruption in Hungary. *European Journal of Communication*, 33(1), 7–21. <https://doi.org/10.1177/0267323117750673>
- Polya, G. (1920). Über den zentralen Grenzwertsatz der Wahrscheinlichkeitsrechnung und das Momentenproblem. *Mathematische Zeitschrift*, 8(3–4), 171–181. <https://doi.org/10.1007/BF01206525>
- Rose-Ackerman, S. & Palifka, B. J. (2018). Corruption, organized crime, and money laundering. In K. Basu & T. Cordella (Eds.), *Institutions, governance and the control of corruption* (pp. 75–111). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-65684-7_4
- Rusanov, G. & Pudovochkin, Y. (2020). Money laundering in the modern crime system. *Journal of Money Laundering Control*, 24(4), 860–868. <https://doi.org/10.1108/JMLC-08-2020-0085>
- Schultz A. (2023. november 26.). Megmutatkozott a maffia hatalma az olasz bíróságon. *24.hu*. <https://24.hu/kulfold/2023/11/26/ndrangheta-olaszorszag-maffia-kalabria-forza-italia-luigi-man-cuso-itelethozatal-drogkereskedelem/>
- Senaviratna, N. A. M. R. & A. Cooray, T. M. J. (2019). Diagnosing multicollinearity of logistic regression model. *Asian Journal of Probability and Statistics*, (5)(2), 1–9. <https://doi.org/10.9734/ajpas/2019/v5i230132>
- Shehu, A. Y. (2005). International initiatives against corruption and money laundering: An overview. *Journal of Financial Crime*, 12(3), 221–245. <https://doi.org/10.1108/13590790510624828>

- Stessens, G. (2006). 2. Money laundering. *Revue internationale de droit pénal*, 77(1–2), 201–209. <https://doi.org/10.3917/ridp.771.0201>
- Stolton, S. (2023. február 13.). New York Times sues EU over von der Leyen's Pfizer texts. *POLITICO*. <https://www.politico.eu/article/new-york-times-sue-european-union-ursula-von-der-leyen-pfizer-texts/>
- Sychowiec, M., Bauhr, M., & Charron, N. (2021). Does corruption lead to lower subnational credit ratings? Fiscal dependence, market reputation, and the cost of debt. *Business and Politics*, 23(3), 364–382. <https://doi.org/10.1017/bap.2020.22>
- Szántó Z. (2018). Korruptió és integritás. *Magyar Tudomány*, 179(4), 453–457. <https://doi.org/10.1556/2065.179.2018.3.1>
- Tukey, J. W. (1949). Comparing individual means in the analysis of variance. *Biometrics*, 5(2), 99–114. <https://doi.org/10.2307/3001913>
- Veiga, L. H. C. & de Andrade, J. P. (2006). Money laundering, corruption and growth: An empirical rationale for a global convergence on anti-money laundering regulation. *eScholarship, University of California*, 1–19.
- Veprík Z. J. (2020). A megbízhatósági vizsgálatok a bírósági ítéletek tükrében. *Belügyi Szemle*, 68(7), 47–62. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.7.3>
- Villányi, B. (2021). Money laundering: History, regulations, and techniques. In *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.708>
- Wangga, M. S. E., Wirawan, A., & Kardono, R. B. A. (2022). Corruption and money laundering perspective of criminal law and criminology. *Research Horizon*, 2(2), Article 2. <https://doi.org/10.54518/rh.2.2.2022.363-373>
- Wax, E., Braun, E., & Wheaton, S. (2023, June 11). 11 key Qatargate players—Where are they now? *POLITICO*. <https://www.politico.eu/article/qatargate-corruption-scandal-13-key-players-six-months-on-european-parliament/>
- Zaman, Q. U., Aish, K., Akhter, W., & Zaidi, S. A. H. (2020). Exploring the role of corruption and money laundering (ML) on banking profitability and stability: A study of Pakistan and Malaysia. *Journal of Money Laundering Control*, 24(3), 525–543. <https://doi.org/10.1108/JMLC-07-2020-0082>

A cikkben szereplő online hivatkozások

URL1: *Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2023*. <https://data.europa.eu/doi/10.2837/439726>

URL2: *Dél-Afrikával kerültünk egy szintre korrupcióban*. https://index.hu/gazdasag/2020/01/23/transparency_international_korrupcio_index_2020_korruptabb lett_magyarorszag/

URL3: *Is corruption really getting worse in Europe or are perceptions wrong?* <https://www.euronews.com/my-europe/2022/08/18/is-corruption-really-getting-worse-in-europe-or-are-perceptions-all-wrong>

URL4: *Hármas holtversenyben az EU legkorruptabb országa lett Magyarország a Transparency International indexe szerint.* <https://www.portfolio.hu/unios-forrasok/20210128/har-mas-holtversenyben-az-cu-legkorruptabb-orszaga-lett-magyarorszag-a-transparency-international-indexe-szerint-467224>

URL5: *Staying ahead of the game: A report on financial crimes and risks for 2023.* <https://www.einpresswire.com/article/616943242/staying-ahead-of-the-game-a-report-financial-crimes-and-risks-for-2023/>

URL6: *Asset Recovery Watch Database.* <https://star.worldbank.org/asset-recovery-watch-database>

URL7: *The ABCs of the CPI: How the Corruption Perceptions Index is calculated.* <https://www.transparency.org/en/news/how-cpi-scores-are-calculated>

URL8: *Corruption Perceptions Index 2023.* https://images.transparencycdn.org/images/CPI2023_Global_Results_Trends.xlsx

URL9: *Convention des Nations Unies contre la criminalité transnationale organisée et ses Protocoles.* <https://www.unodc.org/unodc/fr/treaties/CTOC/index.html>

URL10: *Control of Corruption.* <https://www.worldbank.org/content/dam/sites/govindicators/doc/cc.pdf>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Kálmán B. G., Bárczi J., Hegedűs M., Hoang A. T., & Zéman Z. (2025). A pénzmosás és a korrupció érzékelése. *Beliügyi Szemle*, 73(2), 339–362. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i2.pp339-362>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Az adatokat kérésre rendelkezésre bocsátják.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Zéman Zoltán, aki a zeman.zoltan@nje.hu e-mail címen érhető el.